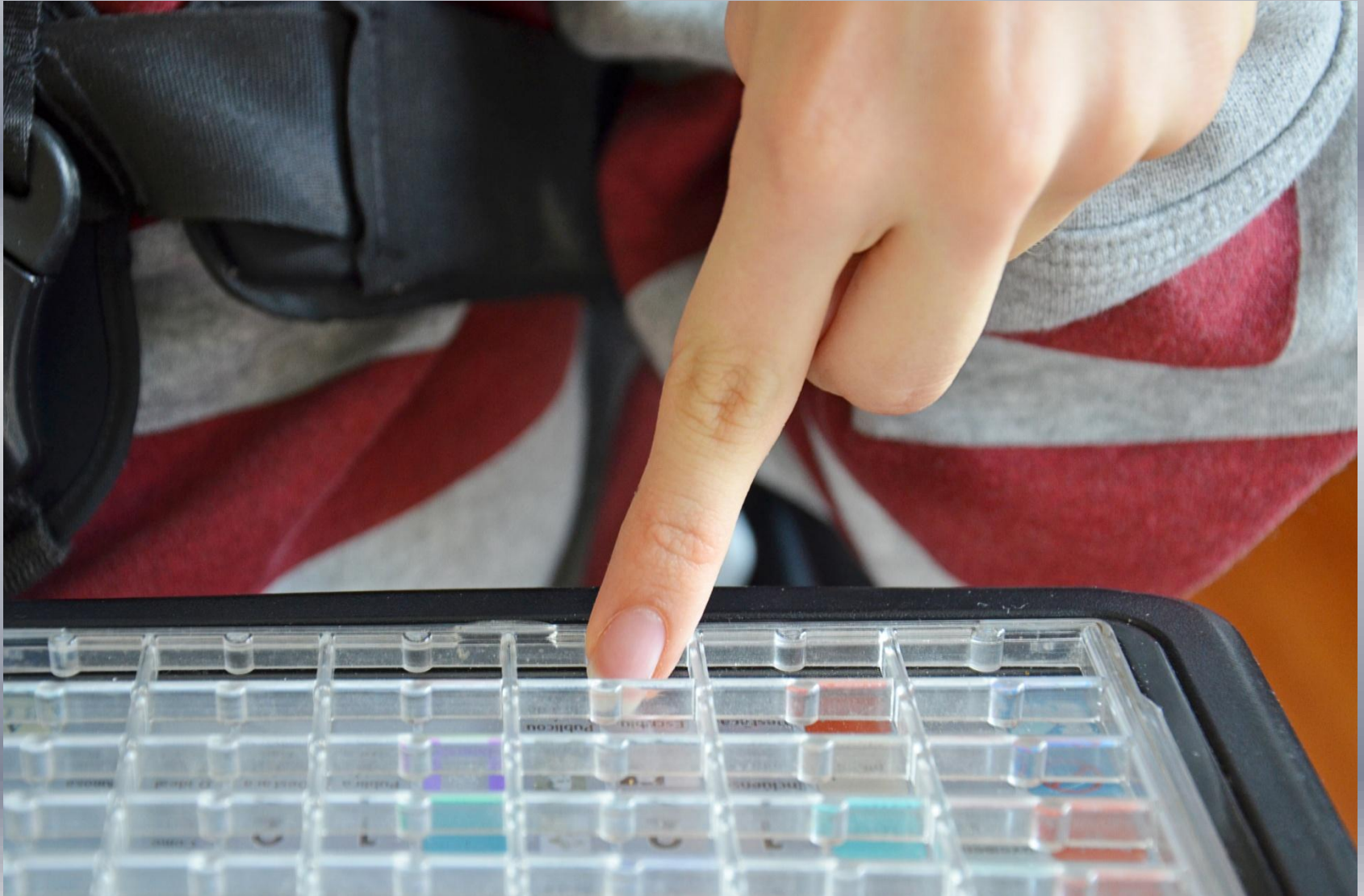

A diversidade funcional motórica: Viaxe a través de todos os niveis educativos

**E se un anaco de madeira
descobre que é un violín?**

Arthur Rimbaud

Variedade

Diferencia...

DISCAPACIDADE versus DIVERSIDADE FUNCIONAL

Discapacidade:

- Enfoque médico
- As persoas discapacitadas son enfermas que hai que curar ou rehabilitar
- A responsabilidade pola súa situación é individual, non social
- Os expertos son os profesionais
- A situación discapacitante está na persoa, non no entorno
- A diversidade entendese coma un defecto e conduce á dependencia.

Diversidade funcional:

- Modelo social
- A discapacidade é unha condición humana coma outra calquera.
- As persoas diversas son suxeitos de dereito
- As persoas con discapacidade e as súas familias son considerados expertos no tema e consultadas nos deseños de políticas que lles afecten
- As situacións discapacitantes aparecen na interacción entre as características das persoas e o entorno no que habitan.
- A diversidade entendese coma un valor e conduce á autonomía e a ética.

Linguaxe e lexislación: capacidade performativa

CONVENCIÓN SOBRE OS DEREITOS DAS PERSOAS CON DISCAPACIDADE

- *El propósito de la presente Convención es **promover, proteger y asegurar el goce pleno y en condiciones de igualdad de todos los derechos humanos y libertades fundamentales** por todas las personas con discapacidad, y promover el respeto de su dignidad inherente.*
- *Las personas con discapacidad incluyen a aquellas que tengan deficiencias físicas, mentales, intelectuales o sensoriales a largo plazo que, **al interactuar con diversas barreras**, puedan impedir su participación plena y efectiva en la sociedad, en igualdad de condiciones con las demás*

A CIDCD é dereito positivo e obriga.

Modelos de discapacidade:

1. Individual: o problema teno un, e hai que protexelo.
2. Social: É a sociedade a que nos fai discapacitado/a
3. **Integrador de recoñecemento de dereitos:**
xogo entre a deficiencia individual e as
barreiras que nos pon o entorno

Transcendencia da linguaxe na construción da realidade

Nueve alcaldes analizarán qué hacer con jóvenes que sufren discapacidad

Exemplos de prexuízos:

-Corto "***Cuerdas***"

- ***Lo que es importante,***
emitido en El Hormiguero.

Os compañeiros do alumnado diferente aprenden de maneira case imperceptible cales son as regras do que é valorado e o que non coma norma moral inconsciente, e termina formando parte dos seus valores sen que os tivesen reflexionado.

En demasiadas ocasións nos fixeron sentir que a nosa era unha familia con serios problemas ou dificultades, que eran característicos da situación de ter un fillo distintamente capacitado.

*É unha visión “patoloxizadora” que nos mide en termos de carencias e problemas, pero eu era consciente de pertencer a **unha familia con necesidades e posibilidades**.*

Está
decidido:

Seremos unha
familia
habilitadora!

D í m e

ComeZamos!

1. Creamos en ti

2. Quero
comunicar
contigo...

Da familia con problemas á familia con competencias

Os problemas son obstáculos que vemos cando apartamos a vista da nosa meta

Cales foron as nosas estratexias?

Dime...

Responder a calquera intento comunicativo por riba da canle utilizado ou da corrección morfosintáctica. As persoas comunícanse moito antes de falar. É preciso percibir calquera xesto comunicativo coma intento e reaccionar consecuentemente. **Ante calquera son emitido, sempre un “dime” pola nosa parte.**

fútbol, fútbol, fútbol. E fútbol.

Seguir as iniciativas do neno, ou sexa, reaccionar inmediatamente a aquilo que se comunica: falar do que lle interese ao neno, das cousas que lle chamen a atención, dos obxectos polos que amose un pouco de interese. Debemos responder á súa iniciativa amosando interese polo que nos di, facendo unha entoación expectante, ampliando os contidos daquilo que nos estea comunicando.

antes de comer, é comunicar

Dar tempo: esperar o tempo que sexa necesario para que se exprese, sexa cal sexa o mecanismo que utiliza e o tempo que tarde.

Mirar os silencios, escoitar as miradas...

A comunicación é unha prioridade vital.

Ehhhhh! (Lolo moléstame)

Crear oportunidades: Se o neno apenas participa, teremos que crear as oportunidades para promover estas comunicacións. Por exemplo, dámoslle un pouco de auga e esperamos a que pida máis; dámoslle unha galleta dentro dun bote que xa sabemos que non pode abrir, deixamos deliberadamente a tele sen volume... Trátase de que nos pida axuda.

Que chaqueta poñemos?

Deixalo elixir entre dúas ou máis opcións no canto de pasar á acción sen contar con el. Por exemplo, á hora de pintar deixarlle elixir coa mirada unha cor en lugar de darlla directamente.

Díme

Díme

Díme

Díme

Díme

Díme

Díme

Comunicar

Comunicar

Comunicar

Comunicar

Comunicar

Comunicar

Comunicar

Comunicar

- Sobreinterpretar sinais comunicativas
- Evitar facer unicamente preguntas (preocupados como estamos por fomentar a interacción co entorno).
- Formular enunciados claros e curtos.
- Dar soportes verbais, xestuais e físicos.
- Os materiais de soporte para a comunicación deben estar sempre dispoñibles.

3.- Educación emocional:
o mundo enteiro é un
recurso

Linguaxe non terá, pero habiliades sociais...

Contextualización

- Alumno
- Familia
- Centro escolar

A xestación dun conflito...Esta é a historia da resistencia ofrecida por él, pola súa familia e algúns profesionais da educación que o apoiaron.

¿QUÉN É UN/HA NEN@ CON DIFICULTADES MOTÓRICAS?

- Ten dificultades para interaccionar co seu medio
- Ten que acudir a servizos terapéuticos fortemente centralizados (Terapia Ocupacional, Logopedia, Fisioterapia...)
- Os servizos terapéuticos lévanse a cabo en horario lectivo en lugares distantes xeograficamente
- A falla de accesibilidade no transporte colectivo conleva un importantísimo impacto familiar e unha elevada dependencia desta.
- Nin nos tempos nin nos espazos físicos, nin nos profesionais incidentes se teñen en conta as peculiares características destes nen@s
- Sofre a descoordinación e baleiro de servizos sanitarios, sociais e educativos dos que é usuario.
- A falla dun perfil profesional aglutinador e con competencias para planificar provoca:
 - Obxectivos dispares, compartimentalizados ou duplicados
 - Elevado custo ergonómico para @ nen@, fatiga
 - Currículos parcializados
 - Desmotivación

Alumnado con discapacidade motora (Xunta de Galicia)

Necesidades educativas na discapacidade motora

Motricidade e autonomía persoal

- Mobilidade / control postural
- Manipulación
- Rehabilitación física
- Actividades básicas da vida diaria

Comunicación

- Comprensión
- Expresión oral e escrita

Adaptación socio–persoal

- Autoconcepto
- Intereses
- Motivación
- Sensibilidade, actitudes e medidas integradoras
- Integración social: relacións interpersoais

Interacción escolar e proceso de aprendizaxe

- Acción tutorial
- Medidas de carácter curricular e organizativo
- Apoios, axustes ou adaptacións do currículo
- Materiais, técnicas e instrumentos específicos
- Metodoloxía, tempos e procedementos de avaliación adaptados

Principais recursos no ámbito escolar

Materiais

- Accesibilidade ao centro (transporte adaptado) e a todas as súas dependencias (centro sen barreiras arquitectónicas)
- Mobiliario adaptado (cadeira, mesa, repousapés, atril, etc.)
- Material para o traballo escolar adaptado ou específico
- Facilitación de formas de expresión e sistemas aumentativos/alternativos de comunicación (SAAC)
- Axudas técnicas, instrumentos especiais

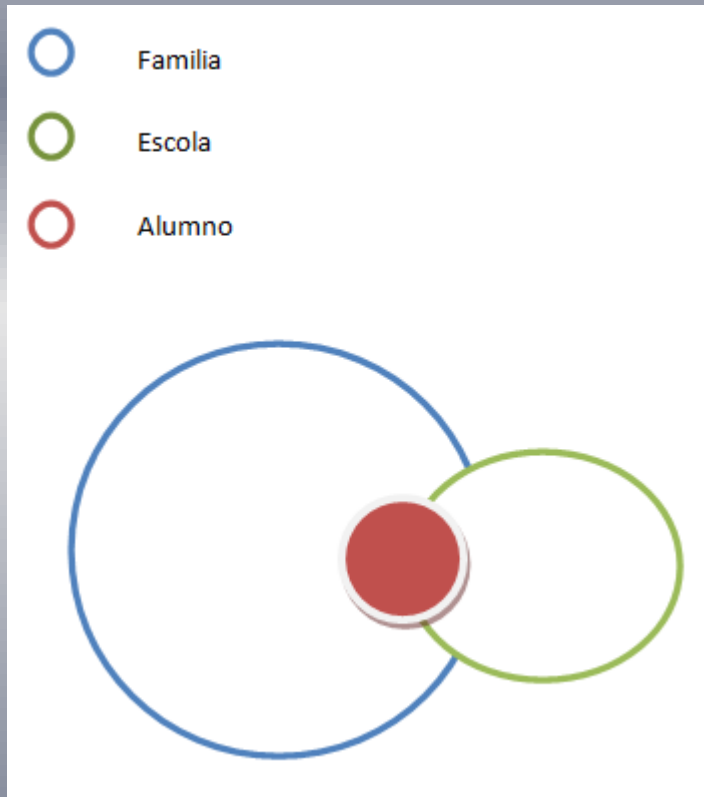
Persoais

- Profesor titor/profesor de áreas
- Profesor especialista:
- Pedagogía Terapéutica/Audición e Linguaxe
- Persoal auxiliar técnico educativo
- Servizos de apoio e orientación psicopedagóxica:
- Departamento de Orientación/Equipo de Orientación Específico
- Coordinación con outros servizos externos ao centro (atención temperá, rehabilitación, fisioterapia, terapia ocupacional, etc.)

Nova lexislación AT

- DECRETO 183/2013, do 5 de decembro, polo que se crea a Rede Galega de Atención Temperá.
- Protocolo de coordinación, intervención e derivación interinstitucional en atención temperá

Educación Infantil

- Alumno arquitectónicamente dentro.
- O peso lévao a ATE.
- Intervención asistencialista

DISCOMUNICACIÓN

Nestes nenos as dificultades lingüísticas sempre van acompañadas de barreiras psicolóxicas ou sociolóxicas. Son as barreiras intra e interpersoais relacionadas cos conceptos construídos dun mesmo e dos demais, con prexuizos e estereotipos, con estigmas e exclusións.

Afecta obviamente ás persoas con diversidade funcional, pero non unicamente nin principalmente polas súas dificultades motrices, senón precisamente porque a partir delas, atopan barreiras enormes ao desenvolvemento pleno da comunicación con outras persoas e consigo mesmos

INDIVIDUO ————— SOCIEDADE

Máis alá das dificultades físicas, sensoriais ou cognitivas, paréceme absolutamente prioritario o terreo da comunicación, que está na base de dous campos cruciais: a formación da persoa como ente autónomo e a previa ou consecuente, construción da sociedade mesma.

A **IE** de calquera neno apórtalle unha maneira de ser e de vivir que inflúe decisivamente no seu desenvolvemento intelectual e moral
Pero...

Cando un neno interioriza que non hai sincronía entre as súas accións ou intencións e as consecuencias que se producen sobre o entorno (distorsiona as súas expectativas) aparecen:

- estados de ansiedade
- consecuencias emocionais negativas
- falta de disposición para a participación
- reaccións conductuais inapropiadas
- falta de motivación
- diminución da reactividade á estimulación do entorno
- diminución da iniciación de accións voluntarias

A etapa de E. Infantil antes de.

- Traballo na familia → centrado especialmente na resistencia á discriminación.
- Traballo na escola → que invertía os seus esforzos en excluílo no canto de crer na súas posibilidades e ensinalle.

Houbo infinidade de reunións formais e informais nas que a familia e o profesorado manifestaban os apoios que estaban levando a cabo... sen embargo as relacións nunca avanzaron na modificación substancial das prácticas escolares dos docentes, metodoloxías de clase nin contidos curriculares.

E entón, apareceu
ela...

Non é posible a concepción adecuada da persoa sen unha comunicación en boas condicións coa sociedade, ao tempo que non é concebible unha boa sociedade sen a integración plena dos seus membros.

Crear, fabricar, inventar comunicación
Non só está no centro: participa no centro

Hai no mundo
unha linguaxe
que todos
comprenden:

é a linguaxe do
entusiasmo, das
 cousas feitas
 con amor e con
 vontade, en busca
 daquilo que se
 desexa ou no que
 se cre.

Comunica ou aprende?

Non pode construírse a sí mesmo sen comunicación

familia ————— escola

Os *profesionais* poden aportar información, ofrecer opcións, abrir alternativas e axudar a interpretar informacións, situacións e reaccións.

Os *pais* poden aportar información, ofrecer opcións, abrir alternativas e axudar a interpretar informacións, situacións e reaccións.

Confianza

Respeto

CONFIANZA

RESPEITO

935
Accounts Created
484500
Tweets

170
Video Hours Uploaded
196690
Video Hours
Watched

491895
+1s

1955
Blog Posts

Google

391680
Searches
\$136170
Ad Revenue

[The Internet in Real Time: pennystocks.la/internet](http://pennystocks.la/internet)

4335
Items Purchased
\$200515
Money Spent

foursquare

2975
Check-Ins

42.5
Reviews

154696
App Downloads

301584
App Downloads

12735824 Likes
13414144 Posts
1464 GB of Data

3516
Accounts Created
64432751
Messages Sent

113098
Hours Watched

PANDORA

298567
Hours Streamed

44408
User Searches

5648112
Minutes Used

4518636 Likes
244000 Comments
169336 Uploaded

244 Posts
3172 Comments
51728 Votes

112972
Posts

58072
Pins

830277832
Emails Sent

2824056
Files Saved

1412028
Stories Viewed
1976888
Messages Sent

By the way, in the 293 seconds
you've been on this page,
approximately 6614182 GB of data
was transferred over the internet.

A escola

1.0

non pode educar a estudantes

3.0

IMPORTANCIA DA FORMACIÓN DO PROFESORADO ORDINARIO EN RELACIÓN A TIC

- É un contrasentido falar de inclusión e non uso das TIC
- As novas tecnoloxías forman parte da vida cotiá d@s alumn@s con diversidade funcional motórica previamente á escolarización.
- Non é, por tanto, "*opcional*" que un mestre titor teña os coñecementos básicos en TIC que lle permitan ser capaz de usar ou empregar un lector de pantalla, un sistema de recoñecemento de voz ou un varrido automático. Non é "*permisible*" que un mestre AL desconeza o protocolo de implantación dun SAAC, dado que terá alumn@s que aporten á aula o seu propio comunicador.
- Se este requisito non se cumpre, estaremos "dotando" ao centro educativo de **barreiras á aprendizaxe e á participación**.
- A formación do profesorado **ordinario** require unha formación técnica en novas tecnoloxías para evitar o risco de que o exceso de *especialistas* se converta nunha nova, sutil e paternalista forma de discriminación

Os comezos TIC...

Empezamos con
Plaphoons

Comunicador soporte
papel que só usa o
adulto.

Imaxes familiares, e
introducimos símbolos
SPC

Macaw

Fracaso
Rexeitamento

Comunicador de 32 celdas e 32 niveis diferentes que utiliza voz dixitalizada. Permite a utilización de presión directa ou diferentes varridos para acceder ás mensaxes.

Pódese utilizar en calquera das situacións da vida cotiá: pode incorporarse á cadeira de rodas.

Os recursos non nos dan os significados

A comunicación “24 horas”

IMAXES

tacto

sons

A tableta viaxeira

- Permite feedback inmediato, colaboración e implicación, coñecemento mutuo, comunicación bidireccional.
- Axuda a xestionar nivel de ansiedade da familia.
- Foto, vídeo, audio, texto... de xeito inmediato (e gratuito: Evernote)
- Horarios, lecturas, orientacións, web, apps,etc

Convértese no eixe e protagonista do proceso educativo

Integración social

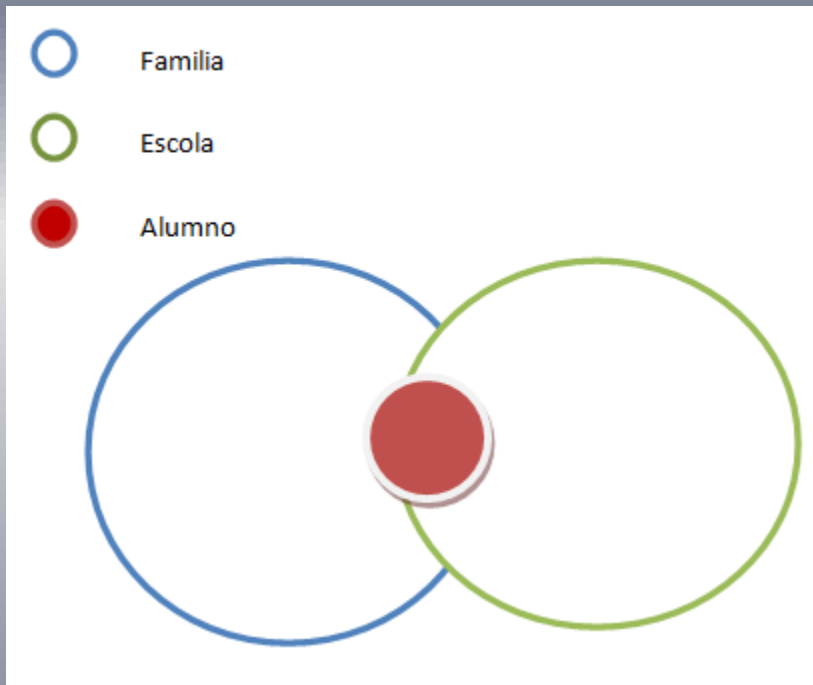
Demanda comunicativa

RESPOSTA COMUNICATIVA

Spring Board, ordenador, pizarra dixital...

Educación Primaria

- Cambio de paradigma
- A atención á diversidade é un Proxecto do Centro.
- O eixe é o profesorado.
- Intervención inclusiva.
- A familia recupera o rol de familia.

Como sería un día típico?

- Sin Diversidade Funcional

Escola	Deberes	Tempo libre
---------------	----------------	--------------------

- Con Diversidade Funcional

Escola	Terapias	Deberes	Tempo libre
---------------	-----------------	----------------	--------------------

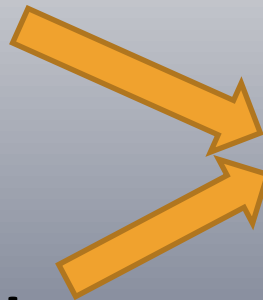
Non hai un sistema de comunicación estándar que se compran e están a punto para o seu uso. É preciso adecualos a cada **usuario**, incluírlles o **vocabulario específico** pertinente, pensar naquelas **expresións** que o usuario necesita e estar sempre atentos ás **oportunidades comunicativas** que os contextos nos ofrecen, decidir que **conxunto de imaxes** é o máis apropiado para que o usuario poda vehicular as súas ideas, facer un **estudio dos entornos** nos que os deberá facer servir, etc.

Problemas en torno ao uso do ordenador

- O acceso ao ordenador (atallos, periféricos, ...)
- Falta de accesibilidade dos S.Operativos, das webs e dos navegadores.
- Precisébanse programas de ordenador específicos→
riscos do exceso de cacharraría

Usabilidade

Deseño universal

NORMALIDADE e INTERACCIÓN

Manexo dun Vantage Lite

Elaboración dun comunicador totalmente personalizado

Análise dun comunicador dinámico

OS PICTOGRAMAS SON BÁSICOS PARA A COMUNICACIÓN, PERO NON SERVEN SÓ PARA A COMUNICACIÓN

Ás veces, e sobre todo a determinados niveis educativos, non abonda con consumir pictogramas, senón que se fai preciso inventalos.

Temos río, pero precisamos “leito”, “cauce”, “réxime”, “caudal”...

potabilización

nómade

saturado

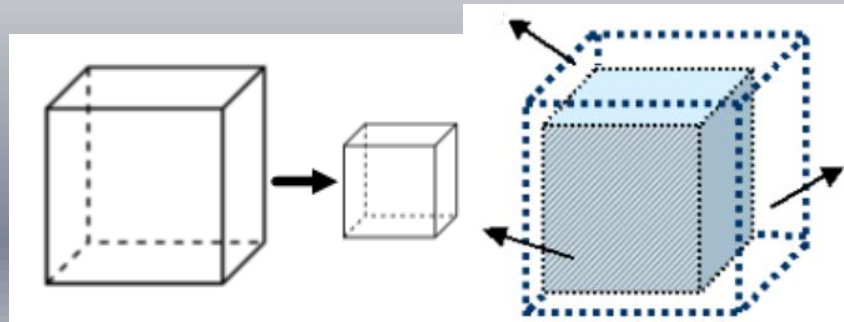
democracia

sociedade

república

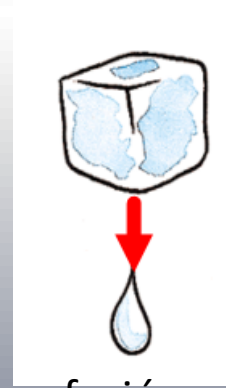
bioelemento

C. Naturais 1º Eso

contraer

dilatar

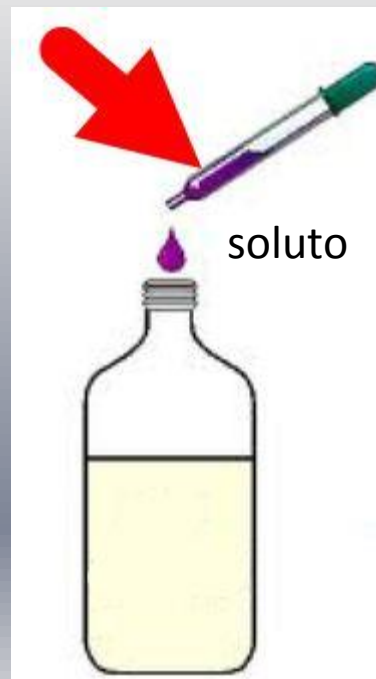
fusión

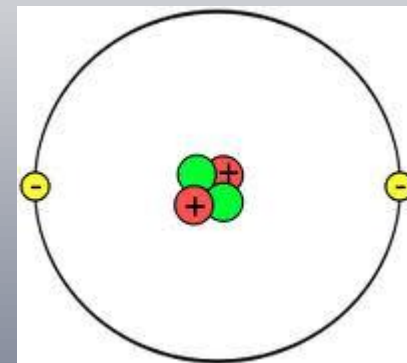
solidificación

disolvente

solute

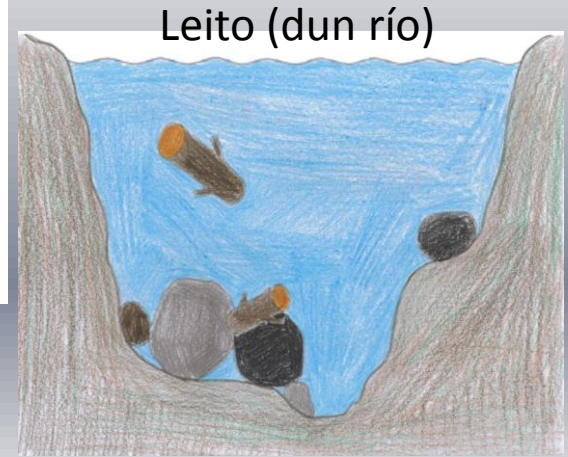

Partículas subatómicas

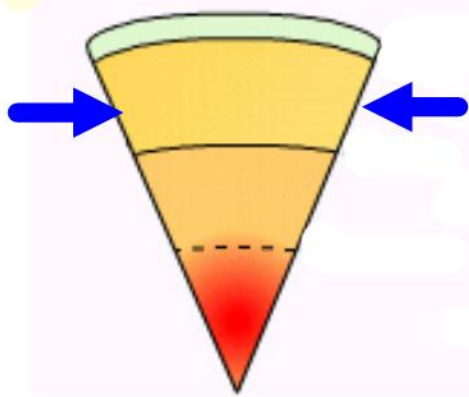
C. Sociais 1º Eso

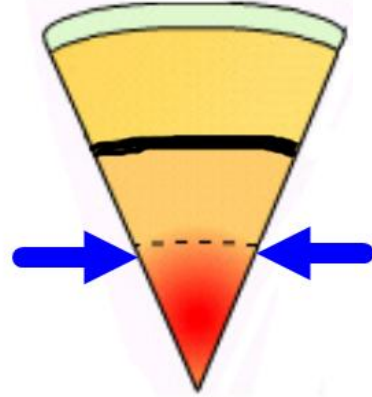
erosión

Leito (dun río)

manto

núcleo

Apalaches

Orizaba

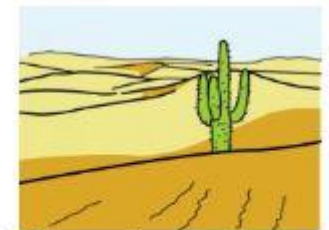
Nelson

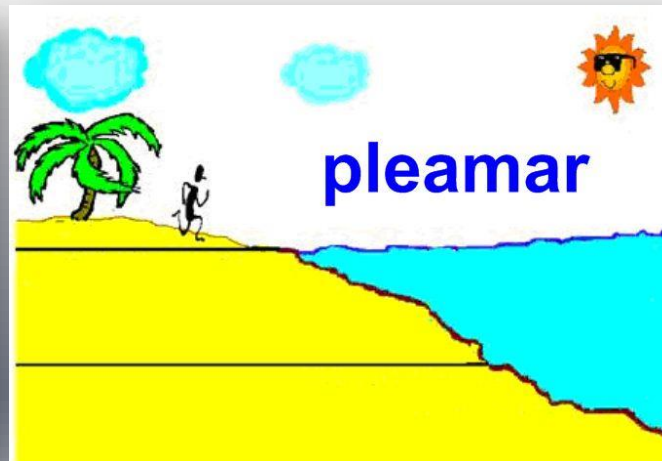
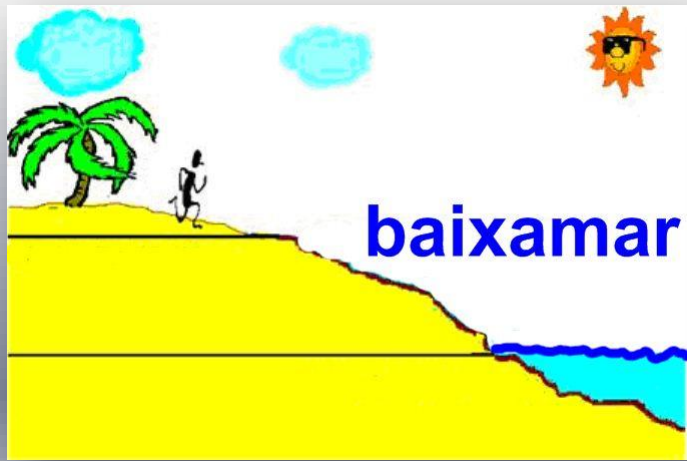
Hornos

Iguazú

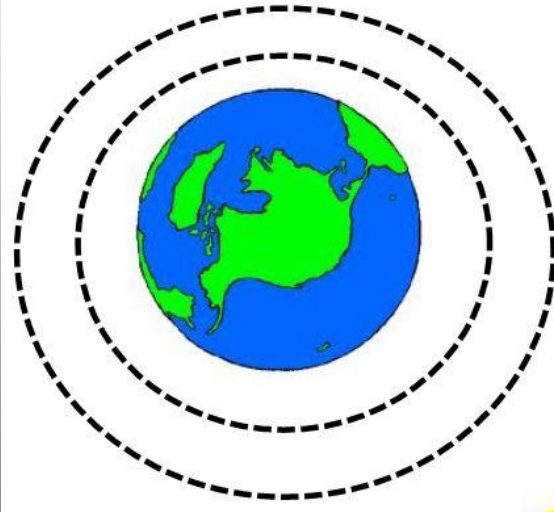
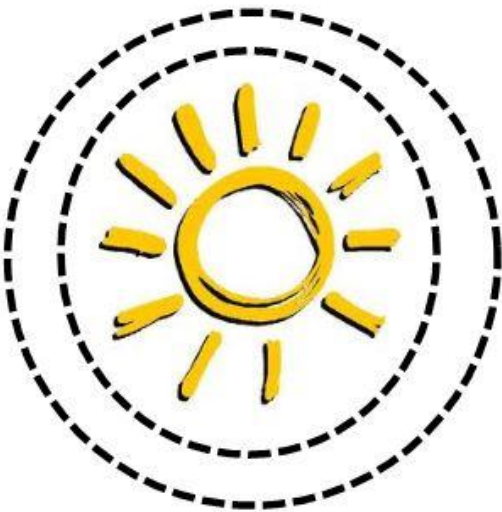

Atakama

Teoría heliocéntrica

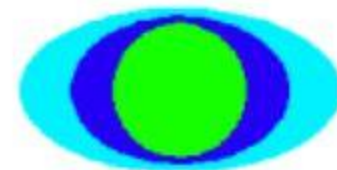
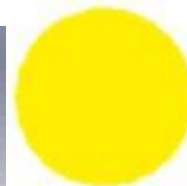
Teoría geocéntrica

Mareas mortas

Mareas vivas

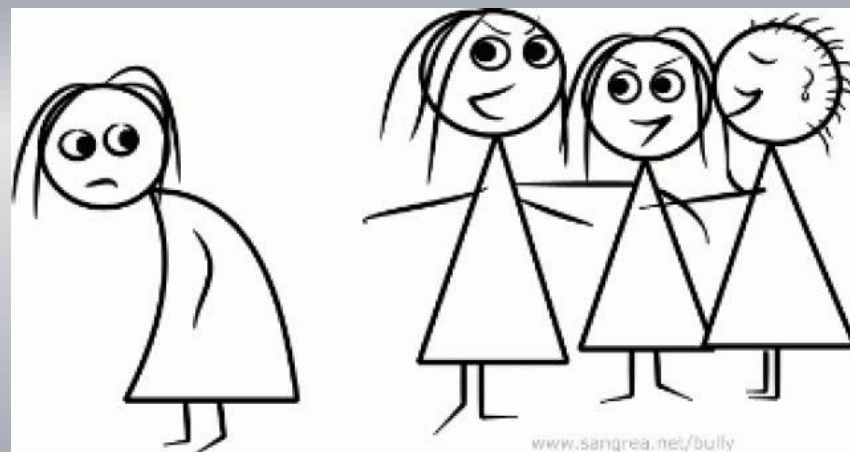
Rematando a Ed. Primaria...

Mediante a súa prolongada e activa estancia no colexio, produciu un efecto desexable e marabilloso, porque os nenos e nenas puideron medrar convivindo coa diversidade funcional no seu mesmo contexto, co aporte que isto supón para construír unha sociedade máis xusta, solidaria e humana.

A AULA VIRTUAL COMO FERRAMENTA DINAMIZADORA DA INCLUSIÓN

Aprender xuntos para vivir xuntos: se separamos na escola, separamos para a vida enteira.

Posibilidades que nos proporciona a aula virtual como recurso ordinario, en relación aos tres axentes implicados no proceso educativo:

- Alumnos
- Profesores
- Familias

Alumnos

- Integración social, xa que o noso alumnado é, si ou si, nativo dixital.
- Acceso á sociedade do coñecemento: este alumnado é altamente vulnerable á fenda dixital.
- Requiren unha dobre formación TIC por parte do profesorado.
- Posibilidade de crear un plan de apoio personalizado para cada alumno, ao incluír materiais e recursos especificamente deseñados.
- Proporciona unha mellora da autoestima:
 - ✓ De cara a sí mesmo, porque lle permite estar en contacto co éxito,
 - ✓ De cara aos iguais, xa que os erros son percibidos exclusivamente polo profesor, ademais de permitirlle visualizar a solución correcta.

Profesorado

- Optimiza a coordinación horizontal.
- Dinamiza o proxecto de atención á diversidade do centro: actualízase posteriormente ás reunións do DO, das CCPs, e sempre que xurdan temas que afecten a todo ou parte do equipo docente. Garante que a información chegue ao 100% do profesorado implicado, dando coma resultado unha maior converxencia nas prácticas educativas (Exemplos: Intelixencias múltiples, dislexia, sobredotación...)
- Reforza e potencia a labor de sensibilización inherente a todo DO

Familia

- Reforza o vínculo familia-escola
- Normaliza, visibiliza a diversidade como unha característica mais, e non como un déficit irreparable.
- Proporciona ferramentas non só para enfrontarse emocionalmente ás inseguridades e inquedanzas que podan xurdir derivadas das aneaes dos seus fillos.
- Xestiona información contrastada que lles afecta no desenvolvemento dos seus fillos.

*E agora,
imaxina...*

Un proxecto académico ou
un proxecto de vida?

Por que? Para que?

Novos retos da atención á diversidade

Manternos á marxe non significa que esteamos actuando de xeito neutral

Os seres humanos somos continuos proxectos (seres conscientes inacabados) ... Estamos sendo deterministas con estes alumnos?

O efecto **horn**.

Formación e/ou titulación? Consecuencias legislativas.

Convertémolo en axente pasivo?

En suxeito de adaptación?

Fomentemos un rol de
suxeitos protagonistas
da súa historia.

Sen o voso compromiso non é
posible

Mª Luz López Díaz
diversidadeducativa.blogspot.com